
ŹRÓDŁA PRZYCHODÓW W PODATKU DOCHODOWYM OD OSÓB FIZYCZNYCH – WYBRANE PROBLEMY

MARCIN RZĄSA

I. Podatek dochodowy od osób fizycznych uregulowany jest w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (dalej: updof)³³⁴. Wymieniona ustawa ma bardzo szeroki zakres podmiotowy i przedmiotowy. Oparta jest konsekwentnie na zasadzie powszechności opodatkowania³³⁵. Wskazanym podatkiem objęto dochody ze wszystkich w zasadzie kategorii źródeł przychodów, jakie może mieć osoba fizyczna. Wyłączeniu podlegają przychody objęte innymi podatkami, tzn. podatkiem rolnym, podatkiem leśnym, podatkiem od spadków i darowizn³³⁶. Opodatkowanie dochodów zasadniczo jest niezależne od źródeł ich uzyskania, co uzasadnia zdanie o oparciu konstrukcji dochodu na teorii przyrostu czystego majątku, która obok teorii źródeł przychodu stanowi jedną z koncepcji pojęcia dochodu³³⁷. Teoria przyrostu czystego majątku łączy dochód podatkowy z przyrostem ekonomicznej zdolności dysponowania dochodem. W przypadku teorii źródeł przychodu, dochód podatkowy to kategoria określana jako regularna nadwyżka pochodząca ze stałych źródeł.

W dzisiejszych systemach podatkowych rozróżnia się dwa główne typy podatków dochodowych. Pierwszy typ to podatek cedularny, zwany także podatkiem analitycznym oraz typ drugi jako podatek globalny, określane również jako podatek syntetyczny albo unitarny³³⁸. Nazwa pierwszego typu podatku – cedularny – bierze się od tzw. cedułów, na które były dzielone wszystkie dochody. Ten typ podatku wykształcił się w Anglii i dzielił dochody na pięć cedułów, które były obciążone różnymi stawkami proporcjonalnymi. Ceduły były grupami charakteryzującymi rodzaj dochodów podatnika. Taka formuła opodatkowania pozwala dostosować sposób opodatkowania oraz stawki podatkowe

³³⁴ T.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 361.

³³⁵ Zob. R. Mastalski, *Prawo podatkowe*, Warszawa 2011, s. 385.

³³⁶ B. Brzeziński (red.), *Prawo finansów publicznych*, Toruń 2010, s. 243.

³³⁷ Zob. R. Mastalski, *op. cit.*, s. 375 i n.

³³⁸ Zob. A. Gomułowicz, J. Małecki, *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2011, s. 584-586.

do charakteru danych grup dochodów. Z drugiej jednak strony, wskazany model nie uwzględnia całokształtu sytuacji finansowej i osobistej podatnika.

Podatek globalny opracowano pod wpływem niemieckiej nauki skarbowości. W tym typie podatku dochodowego nie występuje wstępne opodatkowanie dochodów z poszczególnych źródeł. Podstawę opodatkowania stanowi suma dochodów. Przy czym, sposoby ustalania dochodów mogą być różne. Podatek globalny znajduje powszechne zastosowanie w krajach rozwiniętych, obciążając według zunifikowanych stawek cały dochód podatnika. Nie rozróżnia się źródeł, z których pochodzi dochód³³⁹. Ten typ podatku dochodowego przez kumulację przychodów ze wszystkich źródeł, pozwala na pokazanie całościowego obrazu przedstawiającego sytuację materialną podatnika.

II. W polskim podatku dochodowym opodatkowaniu podlega suma dochodów osiąganych z poszczególnych źródeł przychodów. Co istotne, strata poniesiona z określonego źródła nie może być skompensowana w danym roku podatkowym z dochodami z innych źródeł. Podatnik ma możliwość obniżyć o wysokość straty z określonego źródła przychodów, dochód uzyskany z tego źródła, we wskazanym w ustawie czasie³⁴⁰. Przedstawiona charakterystyka wskazuje na charakter globalny podatku dochodowego od osób fizycznych. Zasadne jest jednak podkreślenie, że obserwowana tendencja do unifikacji podatków dochodowych nie doprowadziła ostatecznie do ustanowienia podatku jednolitego w pełnym tego słowa znaczeniu³⁴¹. Dlatego podatki dochodowe, będące częścią składową różnych systemów podatkowych, nie definiują jednolitej kategorii dochodów. W to miejsce istnieją dochody płynące z różnych źródeł, ujmowane oddzielnie.

W myśl art. 11 ust. 1 updof, przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartości otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Przedstawione pojęcie przychodu ma formułę ogólną, gdyż nie zawiera wyłączeń. Katalog źródeł przychodów został wyszczególniony w art. 10 ust. 1 updof. Ustawodawca wyróżnił osiem kategorii źródeł przychodów, z których podatnik może osiągnąć dochody. Ustawodawca używa pojęcia „źródła przychodów”, poza art. 10 ust. 1 updof, również w art. 3, 7, 8, 9, 20, 22, 27, 30, 45. Co istotne, termin „źródła przychodów” nie jest zdefiniowany na gruncie ustawy o podatku

³³⁹ Zob. M. Kalinowski, Współczesne systemy podatkowe. Zarys wykładu, Toruń 1996, s. 48-49.

³⁴⁰ B. Brzeziński (red.), op. cit., s. 245.

³⁴¹ Zob. M. Kalinowski, op. cit., s. 50.

dochodowym od osób fizycznych. Tożsama sytuacja nie występuje w odniesieniu do innych, kluczowych pojęć dotyczących podatku dochodowego od osób fizycznych. W analizowanej ustawie, znajduje się definicja przychodu, kosztów uzyskania przychodów, dochodu. Przepisy art. 3, 7, 8, 27, 30 i 45 updof normują konstrukcję przedmiotową lub podmiotową oraz sposób ustalenia dochodu. Celem tych unormowań jest ogólna charakterystyka dochodu, odniesiona do zjawisk nie wymagających pogłębionej analizy jego pochodzenia³⁴². Dlatego brak definicji ustawowej terminu „źródła przychodów” nie powinien być niemożliwą do pokonania przeszkodą na drodze do poprawnego zastosowania wymienionych przepisów. W przypadku pozostałych przepisów, w których ustawodawca używa pojęcia „źródła przychodów” – art. 9, 10, 20, 22 updof, sytuacja nie jest już tak oczywista. Uprawnione jest postawienie tezy o niewystarczającej precyzji terminologii ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w omawianym zakresie.

W art. 10 ust. 1 updof, stanowiącym o źródłach przychodów, nie ma zastrzeżenia, że katalog źródeł przychodów ma charakter przykładowy. Dlatego, w pierwszej ocenie, można takie wyliczenie uznać za enumeratywne. Należy jednak odnieść się do treści art. 10 ust. 1 pkt 9 updof, który do katalogu źródeł przychodu zalicza inne źródła, nie wymienione w tym miejscu z nazwy. Rozważając treść przedmiotowego przepisu, niezbędnym jest kontekst treści art. 20 updof, w którym ustawodawca stanowi o przychodach z innych źródeł. Wyliczenie przychodów z innych źródeł zostało poprzedzone wyrażeniem „w szczególności”, co zaświadcza o jego przykładowym charakterze. W konsekwencji, źródła przychodów nienazwane w art. 10 ust. 1 oraz art. 20 ust. 1 updof, powinno zaliczyć się do źródeł przychodów w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 9 updof – tzn. „inne źródła”. Wyliczenie źródeł przychodów zawarte w art. 10 ust. 1 updof, zbudowane jako enumeratywne, w istocie rzeczy okazuje się wyliczeniem przykładowym, obejmującym sytuacje najbardziej typowe³⁴³.

W art. 9 ust. 2 analizowanej ustawy ustawodawca stanowi, że dochodem ze źródła przychodów jest nadwyżka sumy przychodów z tego źródła nad kosztami ich uzyskania osiągnięta w danym roku podatkowym. Strata ze źródła przychodów ma miejsce, jeżeli koszty uzyskania przychodów przekraczają sumę przychodów. Zgodnie z ust. 3 wskazanego art. 9 updof, o wysokość straty ze źródła przychodów, poniesionej w roku podatkowym, można obniżyć dochód uzyskany z tego źródła w najbliższych kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z zastrzeżeniem

³⁴² A. Huchla, Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych, Monitor Podatkowy 1995, nr 2, s. 33.

³⁴³ Ibidem, s. 33-34.

limitu wysokości obniżenia dochodu. Dla poprawnego zastosowania powyższych przepisów, niezbędne jest jednoznaczne rozróżnienie poszczególnych źródeł przychodów. Analizując treść art. 10 ust. 1 updof, zauważa się niespójność wewnętrzną w ramach poszczególnych punktów, np. stosunek służbowy, stosunek pracy – emerytura, renta (pkt 1). Co więcej, nawet w przypadku, gdy ustawodawca w danym punkcie art. 10 ust. 1 updof stanowi o jednym rodzaju źródła przychodów, może powstać wątpliwość w przedmiocie wskazania tego źródła jako odrębnego. Tożsama sytuacja będzie miała miejsce przy ograniczeniu analizy do jednego rodzaju źródła wymienionego w charakteryzowanej grupie.

Termin „źródło przychodów”, został użyty również w art. 22 updof. Wskazana norma stanowi o pojęciu i wysokości kosztów uzyskania przychodów. W przypadku ust. 2 i 9 interpretowanego artykułu, ustawodawca stosuje konstrukcję kosztów ryczałtowych³⁴⁴. Wnioskując z treści wskazanej normy, np. dla każdego stosunku pracy oblicza się osobno, m. in. koszty uzyskania przychodów. Taki stan rzeczy pozwala na wyrażenie stanowiska, że każdy stosunek pracy powinien być traktowany jako odrębne źródło przychodów.

Przedstawione wywody, prowadzą do wniosku, że treść art. 10 ust. 1 updof w istocie nie pozwala podatnikowi na jednoznaczne ustalenie, czy w danym stanie faktycznym występuje jedno, czy kilka źródeł przychodów. Z tych powodów, za źródło przychodów należy uznać stosunek prawny, zdarzenie lub stan faktyczny, w następstwie których, występuje uzyskanie przychodu³⁴⁵. Wracając do treści art. 9 ust. 3 updof, ustawodawca przy konstrukcji tego przepisu dotyczącego rozliczenia straty ze źródła przychodów, posługuje się terminem „tego źródła”. Takie określenie wskazuje, że strata może zostać rozliczona wyłącznie z tego samego źródła przychodów³⁴⁶. Przykładowo, podatnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą po osiągnięciu straty w danym roku podatkowym, kontynuując prowadzenie tej samej działalności i osiągając dochód w latach następnych, ma możliwość kompensaty straty wskazanym dochodem. Wątpliwość powstanie w stanie faktycznym, w którym podatnik zamierza dokonać kompensaty straty dochodem z innej działalności gospodarczej, prowadzonej w kolejnych latach podatkowych. Stosując ściśle – językowe – znaczenie słów „tego źródła”, podatnik nie miałby możliwości rozliczenia straty. Jednak wydaje się, że znajduje uzasadnienie stanowisko przeciwne. Dochód z nowej działalności gospodarczej nie jest, co prawda dochodem z tego samego źródła przychodów, ale jest to jednak takie samo źródło przychodów. Dla podatnika „zmiana” źródła w założonej

³⁴⁴ Zob. J. Marciniak (red.), Podatek dochodowy od osób fizycznych, Warszawa 2009, s. 449 i n.

³⁴⁵ A. Huchla, op. cit., s. 35.

³⁴⁶ Zob. A. Bartosiewicz, R. Kubacki, PIT. Komentarz, Wolters Kluwer Polska 2009, s. 150 i n.

sytuacji jest konieczna z uwagi na wygaśnięcie pierwotnego źródła przychodów. Zastąpienie w treści art. 9 ust. 3 updof wyrażenia „tego źródła” określeniem „takiego źródła”, stanowiłoby realizację powyższego stanowiska.

III. Ustawodawca, w art. 10 ust. 1 pkt 3 updof, jako źródło przychodów wskazał pozarolniczą działalność gospodarczą. Zgodnie z art. 5a pkt 6 wymienionej ustawy, pozarolnicza działalność gospodarcza oznacza działalność zarobkową w zakresie wytwarzania; budownictwa; handlu; świadczenia usług; poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalni ze złóż; wykorzystania rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych. Działalność jest prowadzona we własnym imieniu bez względu na jej rezultat, w sposób zorganizowany i ciągły. Przychody uzyskane z tak zdefiniowanej działalności nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł wyszczególnionych w art. 10 ust. 1 updof, poza źródłem jakim jest pozarolnicza działalność gospodarcza. Prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej należy uznać za kategorię o charakterze obiektywnym.

W tym kontekście analizy wymaga kwestia możliwości zaklasyfikowania do przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej tych kategorii przychodów, które jednocześnie zostały scharakteryzowane jako odrębne źródła przychodów w art. 10 ust. 1 updof. Katalog źródeł przychodów odnosi się z jednej strony do przychodów stanowiących zawsze źródła o charakterze odrębnym, np. stosunek służbowy, stosunek pracy. Jednak niektóre przychody, w konkretnych stanach faktycznych, mogą zostać przyporządkowane jako przychody z innych źródeł, także z pozarolniczej działalności gospodarczej. W art. 10 ust. 1 pkt 6 oraz 8 updof, ustawodawca wskazuje, że odpowiednio najem, dzierżawa oraz odpłatne zbycie rzeczy lub praw, mogą być zaklasyfikowane jako odrębne źródło przychodów, jak również przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej. Kryterium warunkującym powyższe jest związek przychodu z działalnością gospodarczą. Tożsame wskazanie wprost nie zostało sformułowane przy pozostałych źródłach przychodów, a nie stanowiących źródeł odrębnych, np. w art. 10 ust. 1 pkt 7 stanowiącym o kapitałach pieniężnych oraz prawach majątkowych. Należy zadać pytanie, czy także w tym przypadku zastosować kryterium związku przychodu z działalnością gospodarczą, czy stwierdzić, że są to samodzielne źródła przychodów³⁴⁷

³⁴⁷ K. Knapik, M. Łukasiewicz, Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych – problemy interpretacyjne (cz. I), Prawo i podatki 2010, nr 9, s. 2-3.

Definiując pozarolniczą działalność gospodarczą, ustawodawca w pierwszej części przepisu charakteryzuje przymioty działalności zarobkowej, która ostatecznie oznacza pozarolniczą działalność gospodarczą. Na końcu przepisu jest zastrzeżenie, że przychody z tej działalności nie są zaliczane do innych źródeł przychodów wskazanych w art. 10 ust. 1 updof. Pierwotne wskazanie w definicji, upoważnia do zajęcia stanowiska, że niemożność uznania danego przychodu za przychód ze źródła jakim jest pozarolnicza działalność gospodarcza, będzie umożliwiało uznanie przychodu z innego źródła. W konsekwencji, odpowiedź na wcześniej postawione pytanie, powinna w istocie uwzględnić kryterium związku przychodu z działalnością gospodarczą.

Można jeszcze przedstawić problem, czy treść art. 10 ust. 1 pkt. 6 i 8 updof, należałoby traktować jako podstawę wykładni *a contrario* dla punktów pozostałych tego przepisu. Jednak przyjęcie braku możliwości zastosowania kryterium związku z działalnością gospodarczą dla przychodów z pozostałych źródeł, które jednocześnie nie są źródłami odrębnymi, prowadziłoby do rezultatu wbrew logice. Dla przykładu, przedsiębiorca prowadzący w ramach działalności sprzedaż praw majątkowych, nie osiąga przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Dlatego wskazanie kryterium związku z działalnością gospodarczą jedynie w niektórych punktach art. 10 ust. 1 updof stanowi błędną technikę legislacyjną³⁴⁸.

Pojęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych ma szeroki zakres znaczeniowy. Ustawodawca przyjął definicję uniwersalną wskazanej działalności. Tak wskazane pojęcie działalności warunkuje jego szerokie odniesienie do podejmowanych przez podatnika czynności. Mając na uwadze czynności dające w rezultacie przychody ze źródeł wskazanych w analizowanej ustawie, a nie będących jednocześnie źródłami odrębnymi oraz przy wskazaniu których, ustawodawca nie zastosował kryterium związku przychodu z działalnością gospodarczą, nie można wykluczyć zaliczenia takich przychodów do przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Poważne wątpliwości interpretacyjne dotyczą możliwości zaliczenia do pozarolniczej działalności gospodarczej przychodów z kapitałów pieniężnych i praw majątkowych, których źródło ustawodawca wskazał w art. 10 ust. 1 pkt 7 updof.

³⁴⁸ Ibidem, s. 3.

IV. W przypadku kapitałów pieniężnych, w stosunku do papierów wartościowych oraz pochodnych instrumentów finansowych, organy podatkowe w wydawanych interpretacjach z reguły kwestionują możliwość zaklasyfikowania źródła z pozarolniczej działalności gospodarczej zysków lub strat związanych z nabyciem przez podmiot prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą powyższych³⁴⁹. Uzasadniając takie stanowisko, organy podatkowe wskazują na odrębne źródło przychodów wyszczególnione w art. 10 ust. 1 pkt 7 updof – kapitały pieniężne. Organ podatkowy stanął na stanowisku, że jeżeli podatnik w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej wykazuje określoną aktywność, która jednak nie jest aktywnością na polu finansowym, to wynik na instrumentach finansowych nie powinien być zaliczony do wyniku pozarolniczej działalności gospodarczej w ogóle³⁵⁰.

W przypadku odsetek od pożyczek uzyskiwanych przez podatnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą z tytułu pożyczki udzielonej innemu podmiotowi, organy podatkowe nie prezentują stanowiska ukierunkowanego na konkretne rozwiązanie. Dostrzegane jest zdanie organów podatkowych, że odsetki od pożyczek stanowią przychód z kapitałów pieniężnych tylko wtedy, kiedy pożyczkodawca jest osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej³⁵¹. Przeciwny pogląd dowodzi, że udzielanie pożyczek nie jest przedmiotem działalności gospodarczej, a w konsekwencji odsetki od pożyczki powinny być uznane za przychód z kapitałów pieniężnych³⁵².

W zakresie praw majątkowych, organy podatkowe w wydawanych interpretacjach zasadniczo nie zgadzają się z możliwością zaliczenia przychodów z obrotu tymi prawami do przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej³⁵³. Organ podatkowy stoi na stanowisku, że przychody z obrotu prawami majątkowymi nie mogą być zaliczone do źródła przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, ponieważ źródło tych przychodów ustawodawca wskazał w art. 10 ust. 1 pkt 7 updof. Podobna tendencja występuje w orzecznictwie sądów administracyjnych³⁵⁴. Naczelny Sąd Administracyjny uznał,

³⁴⁹ Zob. interpretacje indywidualne Dyrektora IS w Bydgoszczy: z 04.06.2009 r. (ITPB1/415-269/09/WM), z 29.07.2009 r. (ITPB1/415-385/09/WM); interpretacja indywidualna Dyrektora IS w Warszawie z 30.07.2009 r. (IPPB1/415-321/09-2/AM).

³⁵⁰ K. Knapik, M. Łukasiewicz, Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych – problemy interpretacyjne (cz. II), Prawo i podatki nr 2010, nr 10, s. 2.

³⁵¹ Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora IS w Katowicach z 01.12.2009 r. (IBPBI/1/415-955/09/AB).

³⁵² Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora IS w Warszawie z 24.11.2009 r. (IPPB1/415-639/09-2/EC).

³⁵³ Zob. interpretacja indywidualna Dyrektora IS w Katowicach z dnia 16.11.2009 r. (IBPBI/1/415-912/09/KB); interpretacja indywidualna Dyrektora IS w Warszawie z dnia 14.08.2008 r. (IPPB2/415-597/08-2/AŻ).

³⁵⁴ Zob. wyroki NSA z 14.08.2008 r.: (II FSK 1436/07), (II FSK 1437/07), <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

że zasadniczo przychody powinny być przypisywane się do tego źródła, którego opis w sposób bardziej szczegółowy odpowiada sposobowi jego powstania. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy przepis prawa nakazuje wprost zaliczenie danego przychodu do przychodów z innego źródła.

Reasumując, należy podkreślić szeroki zakres znaczeniowy pojęcia pozarolniczej działalności gospodarczej na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz fakt prowadzenia działalności jako kategorię o charakterze obiektywnym. Dlatego, uwzględniając zakres obrotu przez podatnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą papierami wartościowymi oraz pochodnymi instrumentami finansowymi, jeżeli wskazany podatnik faktycznie osiąga przychody w przedmiotowym zakresie w ramach działalności, obiektywnie zyski lub straty związane z nabyciem papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych powinny być zaklasyfikowane do źródła z pozarolniczej działalności gospodarczej. Podobnie będzie w kontekście odsetek od pożyczek. Również podatnik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą i w jej ramach dokonujący obrotu prawami majątkowymi, powinien przychody z tego tytułu zaklasyfikować do źródła przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Konkretny rodzaj działalności nie będzie miał wpływu na przedstawione stanowisko³⁵⁵.

V. W opracowaniu wskazano na wybrane problemy w przedmiocie źródeł przychodów. Poprawna klasyfikacja przychodu, w konsekwencji dochodu, do konkretnego źródła ma znaczenie zupełnie zasadnicze. Podstawowy problem dotyczy właśnie klasyfikowania danych dochodów do konkretnego źródła przychodów. Tendencje w tym zakresie dotyczą uznawania konkretnych dochodów za dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz wykluczania z tej kategorii³⁵⁶. W tym kontekście, uzasadnioną byłaby propozycja wskazania przez ustawodawcę w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych, że przychody osiągnane w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej zawsze są klasyfikowane do źródła przychodów jakim jest ta działalność.

³⁵⁵ Zob. K. Knapik, M. Łukasiewicz, Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych – problemy interpretacyjne (cz. II), Prawo i podatki nr 2010, nr 10, s. 1 i n.

³⁵⁶ Zob. szerzej M. Garguł, Problem kwalifikacji przychodów osób fizycznych (ze szczególnym uwzględnieniem prowadzonej działalności gospodarczej), [w:] B. Kucia-Guściora, P. Smoleń (red.), Problemy i kontrowersje związane z opodatkowaniem dochodów osób fizycznych, Lublin 2008, s. 141 i n.; P. Liss, Jeden przychód – wiele źródeł i zasad opodatkowania. Intencje ustawodawcy a wykładnia organów podatkowych, [w:] 18 lat obowiązywania ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych – czas na gruntowną przebudowę systemu. Materiały konferencyjne, Warszawa 2010, s. 5 i n.

Konstrukcja współczesnego podatku dochodowego od osób fizycznych w Polsce, do poziomu podstawy obliczenia podatku jest właściwa dla podatku typu cedularnego. Od tego poziomu charakter konstrukcji jest właściwy dla podatku globalnego. Wskazane trudności wynikają nie z konstrukcji podatku, ale z niedostatków precyzji ustawodawcy w konstrukcji norm prawnych regulujących zagadnienie źródeł przychodów. Celowym jest podjęcie prac nad ustawowym rozdziałem opodatkowania dochodów z jednej strony osobistych, a z drugiej strony z działalności gospodarczej.